

گنجینه کاردان

مقاله‌های محصلان

تاپی آغاز دوباره فعالیت‌های بزرگ اقتصادی در افغانستان

مرکز موفقیت محصلان؛

کاروان بسوی موفقیت و برتری

چهره‌های برتر

نورالحق: داشتن عزم و اراده قوی را برای رسیدن به اهداف مهم میدانم.

رویدادها و برنامه‌ها

کسب عضویت شبکه جهانی نهاد های تحصیلی رشته اداره تجارت

صاحب امتیاز/ پوهنتون کاردان

مدیر مسئول/ میر محمد صدیق ذلیق

صفحه آرا/ محمد عارف ناصری

عکاس/ منصور ابراهیمی، محمد عارف ناصری

همکاران/ محمد عمر کمال، پرستو حکیم،

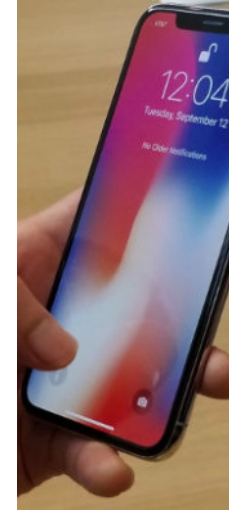
عبدالمدثر رستمی، زهره بهار یما، ساره عزیززی،

اصیل زرنګ، زمرد کیان و سمیع زرین

ایمیل: s.zaliq@kardan.edu.af

آدرس: چهارراهی پروان دو، کابل، افغانستان

فهرست

۲	پیشگفتار
۳	مصاحبه با رئیس پوهنتون کاردان
۴	هیچ گاهی برای شروع دوباره دیرنیست
۵	چهره‌های برتر
۶	رابطه سینما با رسانه های خبری در افغانستان
۸	تاپی آغاز دوباره فعالیت‌های بزرگ اقتصادی در افغانستان
۱۰	اقتصاد در شعر اقبال لاهوری
۱۲	راز موفقیت
۱۳	مفهوم و مزایای حکمیت در حل و فصل اختلافات تجاری
۱۴	برگزاری سومین دور محفل چهل بهترین
۱۶	رونمایی از نخستین ژورنال تحقیقی پوهنتون کاردان
۱۷	دانستنی‌ها
۲۲	کودکان خیابانی در یک نگاه
۲۴	خبرهای کاردان
۳۲	مرکز موفقیت محصلان؛ کاروان بسوی موفقیت و برتری
۳۶	ششمین جشنواره فراغت محصلان ماستری و لیسانس پوهنتون کاردان

پیشگفتار

گنجینه‌کاردان نمایانگر استعداد های نهفته

به همت محصلان مبتکر و حمایت های جدی رهبری پوهنتون کاردان، بعد از چند ماه تلاش توانستیم اولین شماره گنجینه‌کاردان که نمایانگر استعداد های نهان کاردان است را به زیور چاپ بیاریم و به دسترس مخاطبانش بگذاریم.

گنجینه‌کاردان را محصلان قلم بدست حمایت معنوی می کنند و گنجینه در صدد است تا بهترین قلم بدستان و نویسندگان پوهنتون کاردان و همچنان چهره‌های نویسنده از میان فارغان کاردان را با خود داشته باشد و مقاله ها و دیگر آثار آنان را منتشر نماید.

گنجینه‌کاردان به هدف شناخت و معرفی چهره های مبتکر کاردان و نشر آثار آنان پا به میدان گذاشت و در تلاش است تا این هسته کوچک که هم اکنون از حساب انگشتان دست بیشتر نمی شود، با همیاری محصلان عزیز گسترده تر گردد.

مجله گنجینه‌کاردان که در ابتدا به گونه فصلنامه منتشر می شود، بعد از گسترش فعالیت ها و افزایش مقاله ها و مضامینش به گونه ماهنامه منتشر خواهد شد و همچنان صفحات آن اختصاصی تر و بیشتر خواهد گردید.

گنجینه‌کاردان به دو زبان ملی کشور " دری و پشتو " به نشر می رسد و دروازه نشر انواع ژانر های ژورنالیستی در آن باز است.

گنجینه در حوزه های اجتماعی، فرهنگی، هنری و ... به نشر گزارشها و مقاله ها خواهد پرداخت و همچنان مقاله های محصلان دیپارتمنت های مختلف پوهنتون کاردان را که مربوط به رشته شان باشد، نیز نشر خواهد کرد.

گنجینه زمینه ایست برای معرفی استعداد های جوان کاردان که علاوه به رشته اصلی شان در دیگر حوزه ها نیز فعال استند، یعنی جوانان مبتکر که در حوزه هنر و ابتکار دست بالایی دارند، به معرفی گرفته خواهند شد و کارکرد های شان منتشر خواهد گردید.

یک قسمت عمده خبر ها و گزارشهای گنجینه‌کاردان مربوط به انعکاس رویداد های پوهنتون کاردان می شود که به همیاری محصلان رشته ژورنالیزم جمع‌آوری و منتشر خواهد شد.

گنجینه زمینه ایست برای محصلان کاردان و به ویژه محصلان رشته ژورنالیزم تا کار عملی موثر را در این نشریه تجربه کنند.

گنجینه‌کاردان امیدوار است که به مرور زمان تعداد همکاران و مخاطبانش افزایش یابد و محصلان دیپارتمنت های مختلف کاردان تمامی مسوولیت های این نشریه را به دوش گیرند.

مصاحبه با رئیس پوهنتون کاردان

تهیه کننده: دکتور محمد ظاهر ایوبی

دالر که آنوقت کمتر از ۱۵ هزار افغانی می شد، کاردان را آغاز کردیم؛ ولی امروز از بزرگترین و بهترین پوهنتون های کشور است و این، رشد بلند کاردان را نشان می دهد. پوهنتون کاردان نه تنها از دید گرداننده گانش بهترین است بلکه از جانب وزارت تحصیلات عالی ج.ا.ا. و مجامع اکادمیک بین المللی نیز دارای اعتبار رسمی می باشد.

۴. ایجاد چه برنامه های بزرگ دیگری را در پوهنتون کاردان در پلان دارید؟

ما مطابق ستراتیژیک پلان پنج ساله پوهنتون کاردان که به نام «دیدگاه برتری ۲۰۲۰» یاد می گردد؛ پیش می رویم و اکنون روی سه محور انکشافی تمرکز داریم:

۱- انکشاف عمودی و افقی پوهنتون در تمام عرصه های موجود به شمول تهیه زمین برای اعمار زیربناهای پوهنتون

۲- ایجاد رشته طب با معیارات بلند واقعی و عملی و با داشتن شفاخانه بزرگ منطقی که پاسخگوی تمام نیازمندی های طبی مردم افغانستان باشد.

۳- ایجاد رشته های جدید در مقطع ماستری مطابق به نیازمندی های کاری کشور.

۵. آرزوی تان برای افغانستان چیست؟

آرزویم داشتن افغانستانی با تحصیلات عالی فوق العاده است تا بتواند جوانان کشور را در مسیر درست و مشخص هدایت نموده تا باعث رشد و انکشاف کشور عزیزمان شوند.

مشکلات مسلکی داشتند. به همین خاطر بنیاد زنان را رها کرده و همزمان با آنکه دوسال به حیث مشاور وزیر مخابرات آنوقت در بخش مالی، اداری و تدارکات کار می کردم، کار را برای تاسیس اولین پوهنتون خصوصی افغانستان آغاز کردم.

۲. چه مشکلاتی را در این راه متقبل شده و چگونه از آن موفقانه عبور کردید؟

مشکلات فراوانی را دیدم اما هرگز از راه ام برنگشتم و مایوس نشدم. آنزمان که فقط تحصیلات عالی دولتی بود و هیچ تصویری هم از ایجاد تحصیلات عالی خصوصی در ذهن افراد با صلاحیت آنوقت وجود نداشت، چنین اقدامی در ذات خود عجیب معلوم می شد؛ مخصوصا که من در آن سال ها جوان بودم و برای اجرای چنین کاری در کشور سنتی چون افغانستان بسیار خورد معلوم می شدم.

۳. حال و آینده کاردان را چگونه می بینید؟

حال و آینده کاردان را بسیار خوب می بینم، ما فقط با سرمایه ابتدایی ۳۰۰

روئین رحمانی فرزند عبدالرحمن رحمانی در سال ۱۳۶۱ خورشیدی در تایمینی شهر کابل دیده به جهان گشود.

تحصیلات ابتدایی را تا صنف پنجم در لیسه ملالی کابل خواند و دروسش را تا فراغت از صنف دوازدهم، در لیسه تجربی IRC پشاور در مهاجرت ادامه داد. در سال ۱۳۷۸ خورشیدی از رشته اداره تجارت پوهنتون پرستون (Preston University) پشاور در مقطع لیسانس فارغ التحصیل گردید و اولین ماستری خود را در اداره تجارت از رشته مالی و بانکداری در سال ۱۳۸۱ خورشیدی از همین پوهنتون به دست آورد. در سال ۱۳۸۳ در رشته مدیریت پروژه به صورت آنلاین دومین ماستری خویش را از پوهنتون پرستون (Preston University) به پایان رساند و در سال ۱۳۸۹ سومین ماستری خویش را در رشته اداره و رهبری از پوهنتون یارک (York University) کشور کانادا کسب نمود. در اوایل سال جاری ۱۳۹۷ موفق به کسب دوکتورای افتخاری از پوهنتون کامنولت آمریکای جنوبی شد.

۱. چطور به فکر ایجاد پوهنتون کاردان شدید؟

دردوران کودکی، در سنین ۸ - ۹ ساله گی، در فکر استاد شدن بودم. وقتی که در سال ۲۰۰۲ با بنیاد زنان در کابل همکاری ام را آغاز کردم و از پشاور به کابل آمدم می دیدم که آنان پروژه های کوتاه مدت آموزشی دارند و کارمندانی هم که آنجا کار می کردند

گزارشگر: پرستو حکیم

هیچ‌گاهی برای شروع دوباره دیر نیست

آموزش شدم، ولی خواهان بیشتر از این بودم، افکارم به من می‌گفت که باید بیشتر آموخت و باید روی مکمل کردن کاستی‌های خود کار کرد و این افکار مرا تحریک برداشتن لیسانس میکرد تا اینکه مصمم به اكمال تحصیل ام شدم.

این خانم مصمم می‌افزاید: «نا ممکن نبود، اندکی سخت میدیدم اش، ولی وقتی وارد محیط تحصیلی شدم، دانستم همه آرزو‌ها را میشود حقیقی ساخت، فقط باید برخاست و اراده کرد.»

از او پرسیدم چرا کاردان؟

او گفت: «خوب، کاردان کاروان برگزیدگان است و انسان همیشه دنبال برگزیده‌ترین میباشد و کاردان را اولین، بهترین و کامل‌ترین یافته‌م و پیوستم به این کاروان تا آرزو‌هایم را قالب حقیقت بخشم.»

آیا پوهنتون کاردان را همان‌گونه که می‌اندیشیدید دریافتید؟

بانو شهلا ابراز کرد که دقیقاً! محیط کاردان برای من راحت‌ترین محیط درسی بوده و است، من کامل شدن را چه از جهت درسی، چه از جهت آرامش یا ارتقای ظرفیت، چه پی بردن به واژه رسیدن و از هر جهت اینجا یافته‌م.

ادامه مطلب در صفحه ۳۴...

نداشت و دستش را از کار برنداشت، شهلا مؤسسه‌خانگی کوچکی باز کرد و مشغول آموزش دهی نحوه‌دوخت به سایر دختران شد و اما چیزی باز هم باز مانده بود، نا تکمیل و شبیه گمشده...

بانو شهلا می‌گوید: «تا جنگ تمام شد زمان تحصیل من هم دگر گذشت هرآزگاهی با خودم فکر میکردم در اصل حالا همه چیز تمام شده است. نه زمانش ماند، نه مجالش بود و نه جرات قدم برداشتن و برخاستن دوباره... ولی روزی مصروف خواندن گفتار افراد موفق بودم که چشمم خورد به نقل قول معروفی اینگونه: «هیچ‌گاهی برای شروع دوباره دیر نیست.» من هم با خودم تصور کردم که دیر نیست و برای ادامه تحصیل در یکی از مؤسسه‌های آموزشی مصروف

شهلا کییری بیننده‌رویا‌هایی به بلندای آسمان و به سختی یک عمل جراحی، او زینست که میخواست داکتر شود، اما به زودی تن به ازدواج داد و از تحصیل بازماند، ولی از تلاش باز نه ایستاد و امروز به راهش ادامه می‌دهد.

او مانند دیگر شهلا‌های سرزمین خسته‌مان طعمه‌جنگ‌ها شد و بعد از صنف یازدهم ازدواج کرد و نتوانست رویا‌هایش را حقیقت بخشد.

وقتی از او پرسیدم آیا بعد از ازدواج هم گاهی به ادامه‌تحصیل می‌اندیشیدی؟ گفت: «ازدواج به من... خیلی اوقات روی ادامه‌تحصیلاتم فکر میکردم، ولی هرگز جدی نگرفتم چیزی شبیه یک خیال و یک خواب محال، همین و بس.»

ولی این سکوت او را از فعالیت باز

شهلا می‌گوید: «کاردان کاروان برگزیدگان است و انسان همیشه دنبال برگزیده‌ترین میباشد.»

گزارشگر: ساره عزیزی

نورالحق، جوان پرتلاش با امید های بلند

نورالحق در پهلوی پیش برد دروس خویش مصروف آموزش زبان انگلیسی نیز میباشد.

وی میگوید که انگیزه وی از انتخاب پوهنتون کاردان برای تحصیل این بود که کاردان را یک مکان تحصیلی خیلی عالی با استادان با تجربه و مواد درسی مدرن یافت که زمینه تحصیل در یک فضای کاملاً علمی را در محصلانش مهیا کرده است و میتواند با تحصیل در کاردان به اهداف خویش برسد.

پیام نورالحق به دیگر جوانان داشتن عزم و اراده قوی برای تعیین هدف برای آینده می باشد تا بتوانند از همین طریق مصدر خدمت به خانواده و جامعه خود گردند.

نورالحق علاقه فراوانی به مطالعه انواع کتاب ها دارد و بیشتر اوقات فراغت خویش را با مطالعه کتاب های سیاسی و تاریخی سپری مینماید. نورالحق میگوید چیزی که وی را بیش از پیش عاشق این رشته تحصیلی یعنی حقوق گردانیده وضعیت نابسامان اجتماع، عدم رعایت قانون و دیگر ناهنجاری های جامعه بوده است.

وی میگوید که مشوق اصلی اش در زندگی خانواده و به خصوص پدرش میباشد که در تمام عرصه های زندگی از وی حمایت مادی و معنوی کرده است و با حمایت های خانواده اش توانسته که همیشه در رده اول قرار گیرد و بتواند به هدف والای خدمت به جامعه و مردمش نزدیکتر شود.

نورالحق از جمله محصلان ممتاز پوهنتون کاردان است که همه ساله و بعد از پایان هر سمستر نمرات بلند را بدست آورده و محصل برتر این پوهنتون معرفی گردیده است .

نورالحق در سال (۱۹۹۸) در یک خانواده علم پرور به دنیا آمده است آموزش های ابتدایی خویش را در یکی از مکاتب شهر کابل به پایان رسانید. نورالحق از آوان کودکی علاقه زیادی به تحصیل در رشته حقوق داشت که این علاقه مندی وی برمیگردد به استعداد خوبی که داشت، وی در طفولیت علاقه فراوانی به سوال کردن داشت و در موارد گوناگون سوالات مختلف می پرسید که این عمل وی باعث توسعه دفتر معلومات وی گردیده بود .

نورالحق: "داشتن عزم و اراده قوی را برای رسیدن به اهداف مهم میدانم"

نویسنده: میرمحمد صدیق ذلیق

رابطه سینما با رسانه های خبری در افغانستان

اما رابطه رسانه های خبری با هنر سینما چندان قناعت بخش و مثمر نبوده است.

با وجود رشد صنعت سینما، کثرت تولید و توسعه این صنعت، در مرکز و در یک حد نسبی در ولایات، هنوز هم رسانه های خبری مانند تلویزیون، رادیو، وب سایت های خبری و یا رسانه های چاپی کمتر در خدمت سینما قرار گرفته اند و خیلی به ندرت پدیده های سینمایی تولید شده در افغانستان میتواند، توجه رسانه های خبری را به خود معطوف داشته و منحنی منابع مهم خبری مد نظر گرفته شود.

اما در عقب این کم مهری رسانه های خبری به هنر سینما دلایل مختلفی نهفته است که به اجمال میتوان روی چند مورد تمرکز کرد.

اولین دلیل را میتوان در عرضه تولیدات سینمایی بی کیفیت دانست که بارها اصحاب رسانه های دیداری، شنیداری و حتا چاپی به این مهم پرداخته و ابراز داشته اند که در سینمای افغانستان به ندرت میتوان با تولید سینمایی تحسین برانگیزی برخورد که لبها را به آفرین وادارد.

اصولا تاریخ سینمای جهان در گذشته به ما می گوید که بعد از پایان هر جنگ ویرانگر، یکی از مقوله های

افغانستان می پرداخت و برنامه های معلوماتی را در ارتباط به معرفی هنر سینما، پیشرفت های تکنیک سینما، نقد های سینمایی، معرفی هنرپیشه ها و فلم سازان افغان، تهیه گزارش های از پشت صحنه فلم ها، معرفی و نمایش فلم های از سینماهای جهان هرچند با دیدگاه خاص سیاسی، می پرداخت.

رادیو افغانستان به معرفی چهره های فعال و جانفشان سینما می پرداخت، نقد های سینمایی، میزگردها و سایر برنامه های آموزنده را در ارتباط به سینما تهیه و تقدیم می کردند، اما رویکرد این برنامه ها با سیاست های همان دوره همخوانی داشت.

همچنان رسانه های چاپی نیز از این قافله پس نمانده و مجله های مانند آواز، ژوندون و سباوون با نشر مطالب سینمایی، نقد فلم ها، معرفی چهره های معروف سینما و هنرپیشه های توانگر آن زمان سهم خود را ادا می کردند.

و اما یک و نیم دهه اخیر را هر چند میتوان درخشانترین دوره رشد و فراگیر شدن رسانه ها در افغانستان دانست و از جانبی رسانه سینما نیز پایه پای دیگر رسانه ها با تولید صد ها اثر به دوره های تاریک رکودش در دوره حاکمیت طالبان پشت پا زد،

رسانه ها و رسانه سینما به مثابه عضو فعال جامعه مدنی همواره در تعمیم و نهادینه ساختن ارزش های مورد پسند جامعه مدنی موثر بوده است و در واقع جامعه مدنی و رسانه ها لازم و ملزوم همدیگر است.

با توجه به اینکه در افغانستان سالها اندیشه جامعه مدنی مورد تخریب قرار گرفته است و جنگ های چهار دهه اخیر در کشور در همه ابعاد تاثیرات ناگوار داشته است، می توان گفت که حضور سینما در افغانستان خیلی کم رنگ بوده است.

در سه دهه اخیر قبل از اداره کنونی، ما شاهد حکومت های بوده ایم که با سیستم های بسته و آزادی ستیز، تعمیم و رشد رسانه ها را مهار ساخته بودند، اما در همان سه دهه قبل از حکومت کنونی، رابطه رسانه های خبری با سینما قناعت بخش بود و هر رسانه خبری چه دیداری، شنیداری و یا چاپی، نقش خود را در ترویج و تقویت هنر سینما و معرفی چهره های مشهور سینمایی ادا می کردند و عمده ترین دلیل این رابطه خوب، همان بود که هم رسانه های خبری و هم رسانه سینما در تحت اداره دولت های آن زمان بود.

تلویزیون افغانستان در آن سالها همواره به نشر فلم های تولیدی سینما گران

مخاطبین به این گونه فیلم‌ها و یا علاقمندی شماری از فلم‌سازان این دسته به کارشان، باعث می‌گردد، لب به گله و شکایت بکشایند و رسانه‌های خبری را به کم‌مهری و بی‌توجهی به تولیدات داخلی متهم کنند.

اما بخش دیگر معضل بر می‌گردد به مالکین رسانه‌ها و تهیه‌کنندگان برنامه‌های سینمایی در رسانه‌های خبری آزاد در افغانستان.

رسانه‌های خبری آزاد در افغانستان را، میتوان در یک نظر کلی، به چند بخش تقسیم کرد.

شماری از این رسانه‌ها متعلق به احزاب و گروه‌های سیاسی، تنظیمی و یا رهبران دینی و سنتی هستند که این رسانه‌ها چپی دیداری، شنیداری و چاپی؛ توجه عمیق‌شان به اشاعه خواسته‌های حزب، تنظیم و یا رهبر معطوف است و در هر برنامه‌ای ولو خبری و تفریحی، به نوعی سایه پالیسی‌نشراتی‌شان سایه افکنده است

های خبری داخلی و یا خارجی پیام ارائه شده فیلم تقلیدی را شاهد بوده اند، دیگر به انعکاس خبر این فلم، نقد فلم، صحبت در مورد فلم‌ساز و تیم فلم‌سازی او نپردازند و صرفاً در برنامه‌های تفریحی‌شان به این گونه خبرها مجال نشر دهند.

اما بخشی دیگری از فلم‌ها دچار فقر اندیشه‌اند؛ یعنی کارگردان بدون آنکه فکر کند در کجا زندگی می‌کند، مخاطبش کیست، هدفش از ساخت فلم چه بوده و حتی بدون آنکه بداند فلمش دارای چه ارزشی برای جامعه و مردم است، فلم می‌سازد.

این سطحی‌نگری سینماگر به تولید سینمایی‌اش، اذهان تیزبین شماری از رسانه‌های خبری را متوجه می‌سازد و آنان را از نشر گسترده رویداد افتتاح فلم و معرفی یا نقد و نظر در ارتباط به فلم باز می‌دارد.

اما نباید فراموش کرد که این فلم‌سازان و این نوع فلم‌ها نیز مخاطبین خود را دارند که تمایل

هنری و فرهنگی که توانسته در فضای بعد از جنگ توسعه یافته و یا منشا برای تحول اجتماعی و فرهنگی تازه باشد، رسانه سینما است.

تولد جنبش‌ها و سبک‌های ماندگار تاریخ سینما همچون رئالیسم، نئورئالیسم و موج‌ها و سبک‌های موثرهنری و سینمایی دلیل این مدعاست که اصول و معیارهای آن هنوز هم سرمشق سینماگران و فلم‌سازان امروز و آینده است و توسعه این ظرفیت‌ها و فرهنگ‌سازی رو به پیشرفت مسوولیتی است که همواره فلم‌سازان عهده دار بوده اند.

اما در افغانستان با پایان نسبی جنگ و ظهور رسانه‌های آزاد باز هم روابط رسانه‌های خبری با سینمای افغانستان بیشتر سطحی‌گرایانه و بخاطر تولید برنامه‌های تفریحی بوده است.

در بی‌توجهی رسانه‌های خبری به سینما عدم توانایی علمی و تسلط لازم فلم‌ساز بر زیباشناسی سینما موثر است؛ یعنی در بسیاری از فلم‌ها حتی فلم‌ساز کاربردشات‌ها، دیالوگ‌ها و فضاهای مورد نیاز برای گذاشتن موزیک و یا حتی اصول اولیه زیباشناسی رنگ و نور را رعایت نمی‌کند و وقتی فلم‌ساز دانش لازم برای ارائه کارش به زبان تصویر را ندارد، مجبور به پیروی و تقلید از آنچه میشود که در فلم‌ها و سریال‌های دیگر کشورها دیده است.

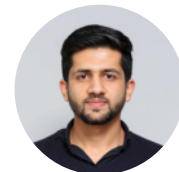
این تقلید از فلم‌های دیگر باعث می‌شود، دست‌اندرکاران رسانه‌های داخلی که در گذشته از طریق رسانه

ادامه مطلب در صفحه ۳۴...

تاپی آغاز دوباره فعالیت‌های بزرگ اقتصادی در افغانستان

نویسنده: محمد عمر کمال

گردد. در ۲۲ قوس ۱۳۹۴ این پروژه رسماً در ترکمنستان آغاز شد هزینه کلی این پروژه به ۲۲,۵ میلیارد دالر می‌رسد. این پروژه مجموعاً ۱۸۱۴ کیلومتر است و ۸۱۶ کیلومتر آن از خاک افغانستان می‌گذرد. قرار است این پروژه تا سال ۲۰۱۹ توسط شرکت تاپی لمیتد تکمیل شود.

تاپی برای افغانستان از لحاظ اقتصادی، سیاسی و اجتماعی مهم خواهد بود و افغانستان سالانه حدود ۴۰۰ میلیون دالر حق العبور بدست خواهد آورد که در نوع خود می‌تواند رشد بزرگ اقتصادی را در این کشور را سبب گردد. برعلاوه جایگاه افغانستان از لحاظ استراتژیک و اقتصادی نیز در منطقه تثبیت خواهد شد و برای هزاران نفر در داخل کشور زمینه کار و اشتغال زایی فراهم خواهد گردید. تاپی از ولایات هرات، فراه، نیمروز، هلمند و کندهار گذشته و وارد پاکستان می‌گردد، این مسیر در منطقه فاضیلکا هند به پایان رسیده و بدین ترتیب انرژی مورد نیاز این ممالک تأمین می‌گردد. سالانه حدود ۳۳ بیلیون متر مکعب گاز از این لوله عبور خواهد کرد و هر کشور مقدر مشخص از گاز را خریداری می‌کند و در این میان سهم افغانستان در ده سال اول ۵۰۰ میلیون متر مکعب گاز خواهد

مثل آن انشاءالله ثابت خواهد کرد که موقعیت ما از مهم ترین دارایی‌های ماست. هدف ما این است که افغانستان به چهارراه منطقه تبدیل شود و این پروژه نماینگر آن است.

در چهارچوب پروژه تاپی تلاش صورت خواهد گرفت تا لین برق، خط آهن، جاده و فایبر نوری در یک مسیر واحد از افغانستان عبور نماید که خود می‌تواند به توسعه اقتصادی افغانستان کمک بسزایی کند، علاوه بر این پروژه انتقال برق از ترکمنستان به افغانستان و پاکستان ۵۰۰ کیلو وات بوده که از عین مسیر تاپی عبور می‌کند و افغانستان علاوه بر استفاده از برق آن می‌تواند فیس انتقال ترانزیت را نیز بدست آورد. تنها هزینه تمدید لوله انتقال گاز تاپی ۷,۵ میلیارد دالر می‌باشد و حدود ۱۵ میلیارد دالر نیز در بخش گاز سرمایه گذاری شده است.

طرح تاپی که در دهه ۱۹۹۰ میلادی بوجود آمد در سال ۲۰۰۳ با حمایت بانک انکشاف آسیایی فعالیت‌های آن تسریع گردید و با اضافه شدن هند در سال ۲۰۰۸ به این پروژه اهمیت آن بیشتر گردید. در واقع تطبیق همچو پروژه‌ها در افغانستان می‌تواند زمینه سازی یک کشور با ثبات در آینده

همه در مورد تاپی معلومات کافی داریم و از طریق رسانه‌های تصویری، شنیداری، چاپی و شبکه‌های اجتماعی درباره اهمیت این پروژه بزرگ اقتصادی که در واقع گاز طبیعی ترکمنستان را به افغانستان، پاکستان و هند انتقال می‌دهد، خبر داریم اما باید بدانیم که اهمیت این پروژه برای افغانستان خیلی حیاتی بوده و می‌تواند کلید فعالیت‌های بزرگ اقتصادی در افغانستان باشد.

افغانستان از لحاظ جیواستراتژیک موقعیت فوق العاده‌ای دارد طوریکه که آسیای میانه، آسیای غربی، آسیای شرقی و جنوبی را به هم پیوند می‌دهد و در صورتیکه از این موقعیت بی‌نظیر استفاده درست صورت گیرد، می‌تواند افغانستان را به بازیگر اول اقتصادی منطقه در دراز مدت تبدیل کند. تاپی خط لوله گاز ترکمنستان است که با عبور از افغانستان وارد پاکستان و هند می‌گردد. رییس جمهور کشور محمد اشرف غنی در ۲۵ قوس سال ۱۳۹۴ خورشیدی در مورد اهمیت پروژه تاپی اینچنین گفت: "آسیای مرکزی مرکز ثقل تولید انرژی جهان است و آسیای جنوبی نقطه‌ای است که زیادتین نیاز را به انرژی دارد. در وسط کی واقع است؟ افغانستان! این پروژه و پروژه‌های

در پایان می‌توانم بگویم که اهمیت این پروژه طوری که بر همگان نمایان است در چند سطر خلاصه نشده و در آینده نزدیک می‌تواند به یک نقطه عطف در اقتصاد نوین کشور تبدیل شده و بار دیگر نقش افغانستان در منطقه را به رخ همگان بکشاند.

تمامی ملت افغانستان خواهد بود. در سوی دیگر قربان قلی بردی محمدوف رییس جمهور ترکمنستان نیز روز افتتاح تاپی در افغانستان را روزی تاریخی برای مردم افغانستان عنوان کرده و از اشتراک مردم در جشن گشایش آن اظهار سپاس کرد.

بود و در ده سال دوم این رقم به یک میلیارد افزایش پیدا خواهد کرد.

تاپی می‌تواند در روابط افغانستان و پاکستان نیز تأثیرات قوی از خود را برجا بگذارد و سبب گردد تا دو کشور بر فعالیت‌ها و داد و ستدهای اقتصادی بیشتر از مسایل سیاسی تمرکز کنند. علاوه بر این خط آهن افغانستان - ترکمنستان با هزینه ۱۰,۵ میلیون دالر و طول ۱۳ کیلومتر نیز با کمک ترکمنستان ساخته خواهد شد که می‌تواند سبب تسهیل، تسریع و افزایش داد و ستد های اقتصادی میان افغانستان و ترکمنستان گردد. این خط آهن هم اکنون با خط آهن ترکمنستان وصل است.

جریان مراسم افتتاحیه پروژه تاپی در ترکمنستان

مردم و دولت افغانستان پس از برگزاری مراسم افتتاحیه‌ی تاپی در افغانستان به تاریخ ۴ حوت سال ۱۳۹۶، امید فراوانی به این پروژه بستند و از آن استقبال گرم کردند، کافیسست سری می‌زدید به شبکه‌های اجتماعی و می‌دیدید که مردم از افتتاح این پروژه در افغانستان چقدر خشنود به نظر می‌رسند. رییس جمهور افغانستان در مراسم افتتاحیه این پروژه در هرات گفت که مردم هرات امروز پیام احیای مجدد را به مردم افغانستان داده اند و هرات بار دیگر شاهراه آسیا خواهد شد. وی علاوه بر این افزود که هرچند این لوله گاز اکثرا از ولایت‌های غربی کشور می‌گذرد اما منافع آن برای

نویسنده: زهره بهار یما

اقتصاد در شعر اقبال لاهوری

من در یک خانواده فرهنگی دیده به جهان گشودم. سالها قبل زمانی که من کودکی بیش نبودم با پدر و مادرم در سمینار اقبال لاهوری که از جانب وزارت اطلاعات و فرهنگ وقت برگزار شده بود، شرکت کرده بودم. در آنجا روی ابعاد مختلف شعر اقبال بحث و گفتگو میشد، اما من خواستم مطابق رشته تحصیلی‌ام با یک دید متفاوت تر یعنی دید اقتصادی به شعر اقبال نگاه کنم و در حد توان خویش به تحلیل آن پردازم.

اقبال لاهوری، شخصیتی است که برعلاوه شعر و فلسفه در اقتصاد هم کارهای چشم‌گیری انجام داده و تلاش زیادی برای بهبود فکر اقتصادی کشورش کرده است. وی دو اثر در مورد اقتصاد دارد که یکی آن ترجمه است و دیگری نوشته خودش. این دو اثر، در حقیقت اولین آثار اقتصادی در زبان اردو است.

در این نوشته دید اقتصادی اقبال در کتابش به نام «پس چی باید کرد مع مسافر» را اندکی می‌نگریم.

نخستین امری که نه تنها در تجارت بلکه در تمام بخش‌های زندگی جزء مهم و اساسی ترقی و پیشرفت است و در میان اشعار اقبال به آن بر می‌خوریم، «آرزو در وجود افراد» است.

زندگی بر آرزو دارد اساس
خویش را از آرزوی خود شناس
چشم و گوش و هوش تیز از آرزو
مشت خاک لاله خیز از آرزو
هرکه تخم آرزو در دل نکشت
پایمال دیگران چون سنگ و خشت

آرزو، آدمی را به حرکت وا میدارد، طبعاً هر وقت که آرزویی در دل شکل بگیرد، عوامل مختلف به حیث موانع پیدا می‌شوند که انسان را به جای پیگیری هدف به شکایت وا میدارد، اما اگر آدمی به خود باور داشته باشد فقط به کار خود میبندد و نتیجه‌ای از آن میگیرد و فعالانه در حرکت میشود. همین موضوع را علامه اقبال در شعرش چنین بیان میدارد:

شکوه کم کن از سپهر لاجورد
جز به گرد آفتاب خود مگرد
از مقام ذوق و شوق آگاه شو
ذره ای، صیاد مهر ماه شو

نکته‌ی بی‌کی که در اقتصاد و تجارت اصل اساسی است، ثروت و مال و دارایی میباشند.

چگونه میتوان با مال و دارایی

برخورد کرد؟ اگر مال و دارایی را در خدمت مردم قرار و از آن به نفع جامعه استفاده کرد، از نظر اخلاقی و اجتماعی ثمره خوبی دارد و امروز سازمان تجارت جهانی نیز به این امر تکیه میکند. اقبال میگوید:

مال را گر بهر دین باشی حمل
نعم مال صالح گوید رسول
گر نداری اندر این حکمت نظر
تو غلام و خواجه تو سیم و زر

ارتباط غنا با فقر و نیازمندی به گونه‌ی بی‌است که اگر درست برقرار نگردد، سرمایه داران موجب فساد میشوند و تهی‌دستان یا فقرا با قیام خود به این وضع، پایان میدهند، دوکتور اقبال میگوید:

از تهی‌دستان گشاد امتان
از چنین منعم فساد امتان

اقبال نظام سیاسی زمان خود را مبتنی بر اتحاد سوداگران و سیاستمداران میدانند، اما از هم نشینی یکی به جای دیگری هشدار داده میسراید:

خود بدانی پادشاهی قاهری است
قاهری در عصر ما سوداگری است

محاسبه و حساب سر و کار دارد. اقبال در زمینه میگوید:

عالم موجود را اندازه کن
در جهان خود را بلند آوازه کن

بررسی دیدگاه های اقتصادی علامه اقبال در نوشته ها و اشعارش نیاز به بحث گسترده تری دارند و در این جا به همین چند نکته بسنده می کنیم و آرزو مندیم که مفهوم اقتصاد را در اشعار اقبال در حد توان به خوبی بیان کرده باشیم.

پلانگذاری. اندیشه اداره در سازماندهی از بیت ذیل که در باره وحدت است، چنین میتواند درک گردد.

برگ و ساز کاینات از وحدت است
اندرین عالم حیات از وحدت است

پلانگذاری با ایده جدید در این شعر اقبال چنین به بیان می آید:

این کهن سامان نیرزد با دو جو
نقش بند آرزوی تازه شو

وبلاخره همه مسایل اقتصادی با

تخته دکان شریک تخت و تاج
از تجارت نفع و از شاهی خراج
آن جهان بانی که هم سوداگر است
بر زبانش خیر و اندر دل شر است

بازاریابی یک بخش اساسی اداره تجارت است و در آن رابطه میان فروشنده و مشتری اهمیت بسزایی دارد و رضایت طرفین نیز عمده و اساسی شمرده میشود. علامه اقبال در این زمینه می گوید:

وقت سوا خند خند و کم فروش
ما چو طفلانیم و او شکر فروش
محرم از قلب و نگاه مشتری است
یارب این سحراست یا سوداگری است

و اما، رویه نیک و خوش خویی تنها کافی نیست، اساس بازار یابی داشتن مال با کیفیت و اموال جدید و نو است. اقبال هم میسراید:

درگذر از رنگ و بوهای کهن
پاک شو از آرزوهای کهن

تولیدات نو در پرتو عناصر دیگر اقتصادی که عبارت اند از سازماندهی، اداره و پلانگذاری تولید یا فروش اهمیت بیشتر اقتصادی پیدا میکنند. سازماندهی نشانه وحدت و نظم است. نظم با اداره ارتباط دارد و نظم و نو با

مفهوم و مزایای حکمیت در حل و فصل اختلافات تجاری

نویسنده: اصیل زرنگ

حکمیت یکی از شیوه‌های جاگزینی حل اختلافات می باشد

هرگاه بحث حل و فصل اختلافات مطرح می‌گردد، تنها مرجع که در ذهن مان برای فیصله کردن این اختلافات خطور مینماید محاکم است. با گذشت زمان تغییر و انکشاف‌های زیادی در عرصه‌های مختلف علوم و فنون ایجاد شده است، که خوشبختانه این تحولات تاثیرگذاری زیادی بر چگونگی و تکامل علوم انسانی از جمله حقوق گذاشته است.

امروزه در جوامع متمدنی، دیگر محاکم یگانه گزینه و مرجع تصمیم‌گیری در عرصه قضایی نیست، بلکه شیوه‌ها و روش‌های سهل‌تر، کم‌مصرف‌تر و حتی سریع‌تر را به آزمایش گرفته‌اند که تا حدودی زیادی این روش‌ها در بهبود و گسترش سیستم‌های قضایی کشورها ممد واقع شده‌اند. از جمله این شیوه‌ها که نقش بسا مهم و ارزنده‌ی را در ایجاد تحول در عرصه حل و فصل اختلافات داشته است و حتی در اغلب موارد نسبت به محاکم ارجیح‌تر دارد، حکمیت است. حکمیت که در زبان انگلیسی بر آن (Arbitration) می‌گویند، از جمله یکی از شیوه‌های جایگزین حل اختلافات می‌باشد. در یک تعریف نسبتاً جامع که از طرف نهاد (CI Arb) از حکمیت صورت گرفته است چنین آمده است: "حکمیت یک فرآیند غیر

می‌شود، وجود ندارد و معمولاً حکم‌ها دارای تخصص در عرصه مشخص که فعالیت دارند هستند.

مراحل حکمیت از این قرار است:

توافق جانبین برای ارجاع اختلاف به حکمیت حتمی است. (شایان یادآوری است که طرفین در این توافق موارد چون: چگونگی برگزاری جلسه حکمیت، قوانین قابل اجرا و محل برگزاری جلسه حکمیت را درج مینمایند.)

حق انتخاب حکم‌ها توسط هر دو طرف محفوظ است، و هر کدام یک نفر حکم معرفی مینمایند.

سپس حکم‌های پیشنهاد شده، اعتبار نامه‌های خود را به مرکز

ادامه مطلب در صفحه ۳۵...

قضایی برای حل اختلافاتی است که در آن یک شخص سوم مستقل - یک حکم - تصمیم لازم را اتخاذ می‌کند." همچنان قانون حکمیت تجاری افغانستان نافذ سال ۱۳۸۵ در فقرة دوم ماده ۲ خویش حکمیت را چنین تعریف کرده است: "حکمیت عملیه لازم الاجرائی است که به اساس آن حکم یا حکم‌ها یا اداره حکمیت بالاثرتقاضا و توافق طرفین یا قرار محکمه، خدمات بیطرفانه را بمنظور حل و فصل سریع و عادلانه منازعات ناشی از قرارداد معاملات اقتصادی و تجاری، انجام میدهند." همچنان در فقرة اول ماده مذکور از حکم چنین تعریف به عمل آمده است: "حکم شخص است که وظیفه حکمیت را در منازعات تجاری به عهده دارد." نقش یک حکم شبیه به یک قاضی است، هر چند در حکمیت تشریفات آن چینی که در محاکم در نظر گرفته

برگزاری سومین دور محفل چهل بهترین

فوق دست‌آوردهای چشم‌گیری دارند، می‌توانید با دریافت فورم درخواستی از طریق وب سایت پوهنتون کاردان، وی را ثبت نام نمایید و یا اگر فکر می‌کنید شما توانایی رقابت در این پروسه رقابتی را دارید، پس خود را ثبت نام نمایید.

خدمت، تأثیرگذاری در جامعه و دست‌آوردهای اکادمیک، ارزیابی گردیده و از میان آن چهل چهره برتر انتخاب شده و طی یک محفل ویژه تقدیر می‌گردند.

اگر شما کدام دوست تان را می‌شناسید که در کتگوری‌های

پوهنتون کاردان قرار است در ماه ثور سال روان محفل قدردانی از چهل بهترین زیر سن چهل این پوهنتون را راه‌اندازی کند. نامزدان پس از فرستادن درخواستی‌های‌شان الی ۱۰ ثور سال روان، توسط کمیته گزینش بر اساس شایستگی‌های‌شان در کتگوری‌های رهبری،

OND
EMONY

محفل قد

40
UNDER
FORTY

LEADERSHIP AWARDS 2018

همین اکنون خود را
کاندید نمایید

رونمایی از نخستین ژورنال تحقیقی پوهنتون کاردان

از نخستین ژورنال تحقیقی پوهنتون کاردان پیرامون «علوم اقتصادی و مدیریت» رونمایی بعمل آمد. در محفلی که به همین مناسبت در تالار کنفرانس‌های پوهنتون کاردان برگزار شده بود، رئیس این پوهنتون آقای روئین رحمانی با قطع نوار و برداشتن پرده از روی نخستین ژورنال پوهنتون کاردان، رسماً از آن رونمایی کرد.

دانشتنی‌ها

منبع: مجله علمی ایلپاد

شناسایی مدارهای مغزی رفتارهای لذت جوینان مغز

مدتهاست که دانشمندان بر این باورند «آمیگدال مرکزی» که ساختاری در عمق مغز است، با احساس ترس و واکنش به رخ دادهای ناخوشایند، مرتبط است. گروهی از عصب‌شناسان دانشگاه ام‌آی‌تی، مداری را در این ساختار کشف کرده‌اند که به رخ دادهای پاداشی واکنش می‌دهد. در مطالعه‌ای که بر روی موش‌ها انجام گرفت، فعال کردن این مدار با محرک‌های معین باعث شد، تا حیوان محرک بیشتری را طلب کند. همچنین این محققان مدار کنترل‌کننده‌ی واکنش‌ها به اتفاقات ترسناک را نیز پیدا کرده‌اند، اما بیشتر نورون‌ها در آمیگدال مرکزی در مدار پاداش درگیر هستند.

«سوسومو تانگاو» استاد بیولوژی و عصب‌شناسی موسسه‌ی یادگیری و حافظه‌ی پیکاور و مدیر مرکز جنتیک مدار عصبی RIKEN-MIT در موسسه‌ی پیکاور می‌گوید: «تعجب‌برانگیز است که زیرمجموعه‌های ارتقای رفتار مثبت، بسیار فراوان هستند؛ چرا برخلاف چیزی است که بسیاری از افراد این حوزه فکر می‌کردند.» تانگاو نویسنده‌ی ارشد این مقاله است که در ۲۲ مارچ ۲۰۱۷ در مجله‌ی نورون چاپ شده است. نویسندگان رهبر این مقاله جاشوا کیم و ژانیو ژانگ دانشجویان ارشد هستند.

هوش مصنوعی

ری کرزویل، پیش‌بینی‌های بسیاری درباره‌ی آینده هوش مصنوعی داشته است و بسیاری از آن‌ها به حقیقت پیوسته‌اند. او در کتاب خود به نام «عصر ماشین‌های هوشمند» که در سال ۱۹۹۰ منتشر شد چیزهایی مانند مقبولیت سریع و همه‌گیر اینترنت، ابزارهای پوشیدنی، فضای ابری، و قابلیت هوش مصنوعی در شکست دادن بهترین شطرنج‌بازان جهان در ۲۰۰۰، را پیش‌بینی کرده بود. (این پیش‌بینی‌ها در ۱۹۹۷ رخ داده بود.) به طور کلی، ادعا می‌شود که کرزویل از نرخ دقت ۸۶ درصدی در مورد پیش‌بینی‌هایش در این کتاب برخوردار است.

هوش مصنوعی قادر خواهد بود به خوبی انسان یا حتی بهتر از او، اثر هنری خلق کند.

کمپیوترها در حال حاضر داستان‌نویسی می‌کنند، موسیقی می‌سازند و نقاشی می‌کشند. به گفته‌ی کرزویل، تا رسیدن به آثار خلق شده‌ای در سطح انسان، فقط بحث زمان مطرح است.

اخیرا، نقاشی‌های چند نقاش برجسته را در اختیار یک سامانه‌ی هوش مصنوعی قرار دادند، و از او خواستند نقاشی‌ها را به روش هنری

دیگری بازآفرینی کند. مثلاً شب پرستاره‌ی ون‌گوگ بازآفرینی شده توسط ادوارد مانس. نتایج عالی بود. کرزویل می‌گوید: «پنج، شش سال پیش، هوش مصنوعی حتی نمی‌توانست فرق بین سگ و پشک را تشخیص دهد. ولی اکنون هم می‌تواند تفاوت بین آن‌ها را بگوید و هم می‌تواند صدها موضوع دیگر را درک کند»

با اتصال به فضای ابری، مهارت‌های زبانی مان را بهبود می‌بخشیم.

کرزویل، همچنین، می‌گوید تلفن‌های هوشمند، به خاطر ارقام بی‌شمار محاسباتی و داده‌هایی که می‌توانند در اختیار ما قرار دهند، ما را میلیون‌ها برابر باهوش‌تر از آدم‌های ۲۰ سال پیش می‌کنند. روزی از راه می‌رسد که هیچ دستگاهی وجود ندارد که بخواهید در دست بگیرید. یک چیپ در قشر نئوکورتکس مغز، ما را مستقیماً به فضای ابری متصل می‌کند. کرزویل می‌گوید «ما با پیوند خوردن به هوش مصنوعی با هوش ترمی شویم.»

راه‌های بالقوه‌ی بیشتری برای اشتراک‌گذاری زبان در اختیار خواهیم داشت. «(تصور کنید بتوانید بلافاصله به Dictionary.com یا Thesaurus.com دسترسی پیدا کنید.)»

ما قادر خواهیم بود داستان‌ها را به صورت شخصیت‌های داستانی تجربه کنیم.

کرزویل درباره آینده هوش مصنوعی می‌گوید، وقتی واقعیت مجازی، واقعی‌تر و همه‌جانبه‌تر شود، یک بُعد کاملاً جدید به داستان‌سرایی اضافه خواهد کرد: ما می‌توانیم یک هدست برداریم و از چشم قهرمان اصلی داستان (پروتاگونیست) به دنیا بنگریم. راوی داستان را به ما دیکته می‌کند درحالی‌که ما خودمان آن‌چه درون این داستان اتفاق می‌افتد را تجربه می‌کنیم.

اپل رسماً از آیفون ۱۰ (iPhone X) رونمایی کرد

آیفون ۱۰ دقیقاً مشابه همان تصاویر فاش شده‌ای است که ماه‌هاست در شایعات شاهد آن بوده ایم؛ یک موبایل با نمایشگر بدون حاشیه که فقط بخش کوچکی از آن به دوربین سلفی و حسگرها اختصاص داده شده است.

تیم کوک پس از به نمایش درآمدن اولین تصاویر رسمی از آیفون ۱۰، معرفی آن را این گونه آغاز کرد: «طی یک دهه گذشته، ما همواره با نوآوری پشت نوآوری در حال حرکت رو به جلو بوده ایم تا به این نقطه برسیم، زمانی که می‌توانیم دستگاه‌های هوشمندتر و خلاقانه‌تر از همیشه بسازیم.»

بدنه آیفون ۱۰ در جلو و پشت دستگاه از شیشه ساخته شده و در دو رنگ به دست مشتریان می‌رسد: خاکستری (Space Gray) و نقره‌ای. اپل از نمایشگر آیفون X با عنوان Super Retina یاد می‌کند، که با داشتن تراکم پیکسلی ۴۵۸ppi با کیفیت‌ترین نمایشگر آیفون تا کنون محسوب می‌شود.

آیفون ۱۰ به یک نمایشگر ۵,۸ اینچی OLED مجهز شده که از رزولوشن ۲۴۳۶x۱۱۲۵ برخوردار است. اپل در آیفون ۱۰ برای نخستین بار در تاریخ آیفون، دکمه‌های home را به طور کامل از دستگاه حذف کرده و آن را جایگزین یک حرکت سواپ از پایین صفحه به سمت بالا نموده است. با این اوصاف و حذف دکمه فیزیکی هوم، حسگر اثر انگشت Touch ID هم در آیفون X حذف شده و فناوری جدیدی به نام Face ID جایگزین آن گشته است.

به لطف Face ID، کاربران می‌توانند تنها با نگاه کردن به آیفون قفل آن

را بازگشایی کنند. کاربران برای این کار لازم است که به شکاف کوچک تعبیه شده در قسمت بالای دستگاه نگاه کنند.

تکنالوژی Face ID از ترکیب یک سیستم IR (تحت سرخ) و دوربین پیشروی دستگاه به وجود آمده است. اپل برای این که آیفون ۱۰ بتواند در تاریکی هم چهره‌تان را تشخیص بدهد، یک نور افکن مخصوص هم در جلوی دستگاه تعبیه کرده که می‌تواند در شرایط بدون نور یا نور ضعیف به کمک تشخیص Face ID بیاید.

همچنین اپل برای این که کار تشخیص چهره‌ها در حالت وقت واقعی به طور کامل و بدون نقص پردازش شود، از یک موتور عصبی اختصاصی کمک گرفته است.

چرا دیگر برای اندازه‌گیری زلزله از ریشتر استفاده نمی‌کنند؟

بر سر مقیاس «ریشتر» چه آمد؟ از چه زمانی و چرا دیگر در زبان علم از آن برای سنجش زلزله استفاده نمی‌کنند؟

در حال حاضر زلزله در سراسر دنیا با مقیاس بزرگا (MW) سنجیده می‌شود. اما چرا واحد «ریشتر» از دور خارج شده است؟ جواب ساده این است که «بزرگا» با دقت بیشتر بزرگی زمین لرزه را اندازه می‌گیرد و به همین دلیل جایگزین ریشتر شده

«قدرت یا شدت» زلزله را با واحد دیگری به نام «مرکالی» اندازه می‌گیرند.

مقیاس مرکالی در واقع قدرت تخریب یک زلزله را نشان می‌دهد که علاوه بر بزرگی زلزله، تاثیر لرزش زلزله روی مردم و سازه‌های ساخت بشر را در نظر می‌گیرد.

باید دانست که بزرگی زلزله همیشه با شدت (قدرت تخریب) زلزله رابطه مستقیم ندارد. مثلاً در زلزله‌هایی که در فبروری ۲۰۱۰ با بزرگای ۸.۸ در چیلی اتفاق افتاد ۷۰۸ نفر کشته شدند در حالی که در همان سال در زلزله هایتی به بزرگای ۷ بیش از ۲۰۰ هزار نفر کشته شدند.

حالا آیا معنای این حرف‌ها این است که برای درک و توصیف بزرگی یک زلزله باید مقیاس جدید یاد بگیریم؟ خیر. برای زلزله‌های متوسط (بزرگای تقریباً ۵) داده‌های واحد بزرگای خیلی مشابه ریشتر است اما بزرگای برای زلزله‌های بزرگ‌تر از ۵ بسیار دقیق‌تر است.

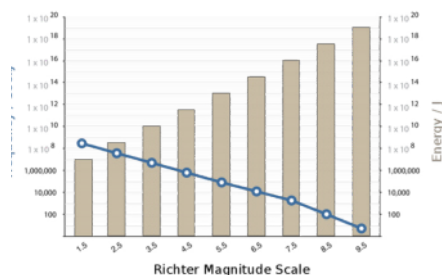
سوالی که پیش می‌آید این است که برای زلزله‌های دوران فعلی باید از چه مقیاسی استفاده کرد؟

به راحتی بگویید زلزله‌هایی به بزرگی ۷ رخ داده بدون اینکه نامی از ریشتر ببرید.

از واحد «بزرگا» استفاده کنند. با استفاده از این مقیاس، متخصصان دیگر به بررسی یک دامنه از امواج زلزله اکتفا نمی‌کنند. بلکه اطلاعات بیشتری را که از دستگاه‌های زلزله‌نگار می‌گیرند در محاسباتشان منظور می‌کنند تا به عددی برسند که معرف بزرگی زلزله است. علاوه بر این بزرگا مشخص می‌کند که چه مقدار انرژی برای تولید امواج ثبت شده لازم است. بزرگا همچنین با در نظر گرفتن فاکتورهای زیر اندازه بزرگی زلزله را تعیین می‌کند:

- نیروی فشار وارد شده به گسل. وقتی میزان این فشار از حد تحمل سنگ‌های پوسته در سطح گسل بیشتر شد، گسل به لغزش در می‌آید. چنین لغزشی زلزله است.

مقیاس بزرگا انواع موج‌های زلزله را در برمی‌گیرد به این معنا که کل انرژی آزاد شده توسط زلزله را نشان می‌دهد.

مرکالی؛ واحد اندازه‌گیری

تا به حال تنها راجع به «بزرگی» زلزله صحبت کردیم. اما دانشمندان

است.

ریشتر چه مشکلی داشت که باید جایگزین می‌شد؟

با ریشتر تنها از روی دامنه بلندترین موج لرزه‌ها، بزرگی زلزله را محاسبه می‌کردند. هیچ اطلاعات دیگری از امواج زلزله در نظر گرفته نمی‌شد. در واقع ریشتر تنها بزرگی زلزله و کانون زلزله را نشان می‌داد.

زمانی که چارلز ریشتر در سال ۱۹۳۵ این واحد را ابداع کرد، خودش قبول داشت که واحد ریشتر هیچ مشخصه فیزیکی اساسی را اندازه نمی‌گیرد. ریشتر بیشتر برای مطالعه زلزله‌های مخصوص گسل‌های جنوب ایالت کالیفرنیا امریکا کاربرد داشت؛ جایی که چارلز ریشتر کار می‌کرد.

با بیشتر شدن ایستگاه‌های لرزه‌نگاری در دنیا مشخص شد که مقیاس ریشتر تنها برای زمین لرزه‌هایی با فرکانس مشخص و در جغرافیایی با فواصل محدود کارایی دارد. برای اندازه‌گیری بزرگی زلزله، مقیاس‌های جدیدی (مثل دو مقیاس بزرگای امواج حجمی و بزرگای امواج سطحی) تعریف شد اما هر کدام از این مقیاس‌ها هم برای محدوده فرکانس مشخص و نوع خاصی از سیگنال زلزله کاربرد دارد.

راه چاره زلزله‌شناسان برای برطرف کردن محدودیت‌های مقیاس‌های مختلف، در سال ۱۹۷۰ پیدا شد؛ زمانی که به اتفاق تصمیم گرفتند

د سگریټو پرېښودلو لنډه لار

په څنگ کې د تشویشونو نوې څپې په حرکت راوړي.

پوهانو دا هم ویلي، چې اندېښمن انسانان ډیره کله د بورې له حده ډیر مصرف ته مخه کوي، چې همدا په نارینه وو کې د ستونزو د پراخیدو سبب کېږي؛ خو په مېرمنو کې بیا داسې څه نه دي تر سترگو شوي.

له دې ستونزې د خلاصون او نه ورسره د مخ کیدو لاره هم یوازې په خپل خوراکي لېست کې بدلون راوستل او د بورې او غازي مایعاتو لږ کارول په گوته شوي دي.

په دې تحقیق کې همدارنگه راغلي چې د شکر کم مصرف ستونزې نه زېږوي.

روږدي کسان تر فشار لاندې راوړي او دوی نشي کولای چې د دوامداره او ډیریدونکي درد سره مبارزه وکړي.

خو له یوځلي پرېښودلو سره بیا له لږې سختې وروسته د انسان ذهن آرامتیا پیدا کوي.

د بورې ډیر مصرف نارینه وو ته خطر لري!

نوې څېړنو پیدا کړي چې د بورې ډیر مصرف په نارینه وو کې د اندېښنې او خفگان کچه لوړوي.

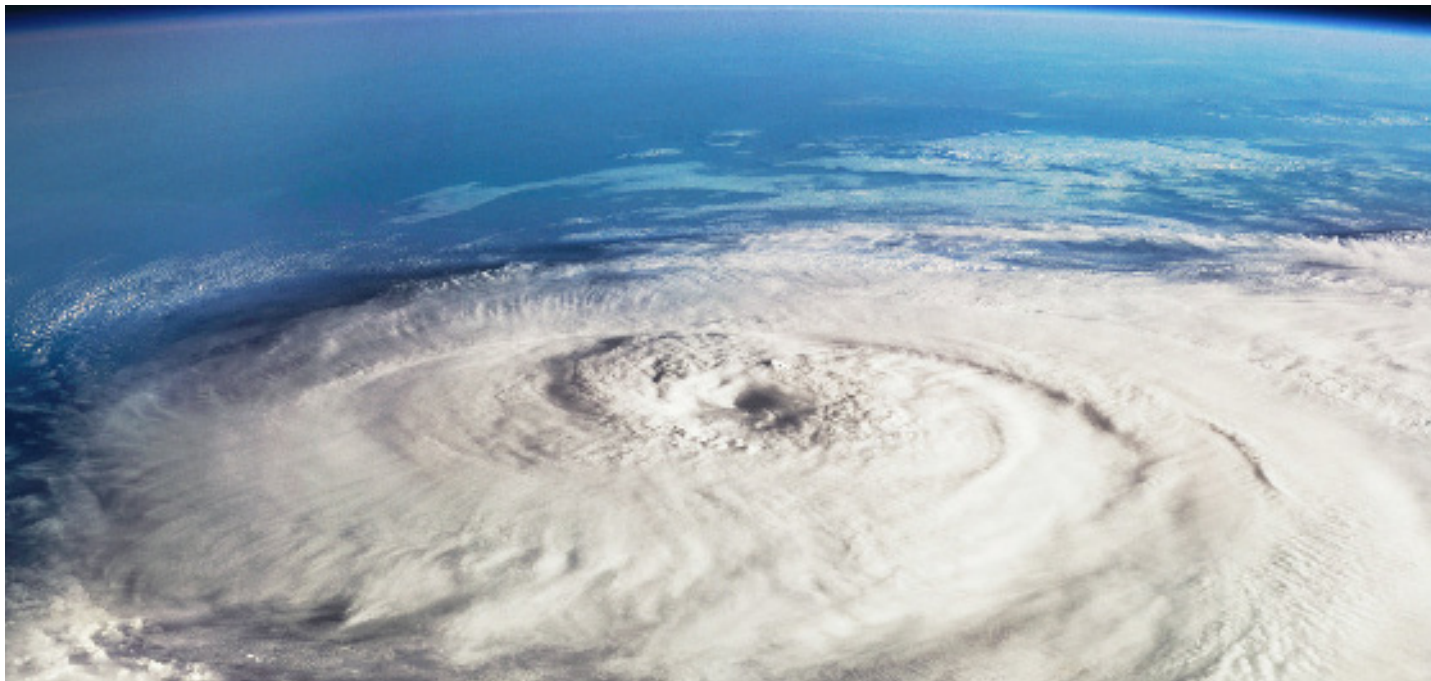
په څه باندې ۵ زرو کسانو دا څېړنه شوې چې موندنې یې ښيي د بورې، خوږو خوراکي توکو او غازي څښاکونو ډیر مصرف د نورو روغتیايي ستونزو

که د سگریټو د پرېښودلو تکل مو کړی وي تر ټولو ښه او اغېزناکه لاره یې یو ځلي پرېښودل دي.

هغوی چې غواړي د سگریټو څکولو ته د پای ټکی کېږدي سمدستي دې له جبهه د سگریټو قوطی کثافاتو ته واچوي؛ ځکه نویو څېړنو موندلې چې د ځینو عملونو یو ځلي پرېښودل تر ټولو ښه لاره ده.

په لندن ښار کې د اکسفورډ پوهنتون د روغتیا برخې په خپلو نویو موندنو کې ویلي، هغه کسان چې یو ځلي یې د سگریټو پرېښودلو ته ملا تړلې تر هغو چې غواړي په تدریجي ډول یې پرېږدي خپل هدف ته ژر رسېږي.

په تدریجي ډول ترک په سگریټو

اقلیمی بدلون پر بنخو ډپر بد اغیز کوي

سرچینه: بی بی سی

اغیزمنوي، بلکه په ښاري سیمو کې یې هم د قربانیانو لویه برخه بنخې دي. په ډېرو هېوادونو کې بنخې له اقتصادي پلوه پر سړيو تکیه کوي. دوی خپلې دندې نه لري او په مهمو پرېکرو کې یې هم ونډه ډېره کمه ده.

همدا لامل دی چې د طبیعي پېښو پر وخت ډېری بنخې خپل برخلیک نشي ټاکلی او د سړيو پرېکرو ته غاړه ږدي. څېړنه وايي، په ۲۰۰۵ کال کې د امریکا په فلورېډا ایالت کې هم د کترینا په نامه سمندري توپان بنخو ته ډېر زیان ور وړولو، ځکه په زیانمنو سیمو کې تر ډېره هغه بې وزله کورنۍ اوسېدې چې مشري یې بنخو کوله.

یاده سیمه کې د چاد په نامه جهیل ۹۰ سلنه وچ شوی دی. له همدې کبله بنخې اړې دي چې د اوبو راوړلو لپاره لېرې پرتو سیمو ته پلي مزل وکړي.

یو شمېر کارپوهان وايي، د وچکالی په موده کې ډېری سړي ښاري سیمو ته د کار لپاره ځي. خو بنخې په خپلو کلیوالو سیمو کې پاتې کېږي او له وچکالی او د اقلیمي بدلون له نورو پایلو ډېرې اغیزمنې کېږي.

دا چې اوس په گڼو هېوادونو کې وچکالي ورځ تر بلې ډېرېږي، بنخې اړې دي چې د کورنیو د ساتلو لپاره لا ډېر زیار وباسي.

څېړنه وايي چې د اقلیمي بدلون بډې پایلې یوازې کلیوالي بنخې نه

یوه نوې څېړنه ښيي بنخې د سړيو په پرتله د اقلیمي بدلون له منفي پایلو ډېرې اغیزمنې کېږي. د ملگرو ملتونو لخوا خپرې شوې شمېرې ښيي، د نړۍ په بېلابېلو برخو کې د اقلیمي بدلون له کبله د بېخايه شویو وگړو ۸۰ سلنه بنخې دي.

د اقلیمي بدلون په اړه د ۲۰۱۵ کال د پاریس تړون کې هم دا خبره منل شوې ده چې د طبیعي پېښو پر وخت بنخې ډېر زیان ویني. په یاد تړون کې پر دې هم ټینگار شوی چې بنخې لا ځواکمنې شي او توپيري چلند باید ورسره ونشي.

دغه څېړنه د یوې بېلگې په توگه د مرکزي افریقا د بنخو یادونه کوي. په

کودکان خیابانی در یک نگاه

عکاس: زمره کیان

برگزاری چهارمین نمایشگاه تولیدات محصلان

گزارشگر: ساره عزیز

پوهنتون کاردان برای چهارمین بار نمایشگاهی را برای بالابردن سطح تحصیلی و کارهای عملی محصلان رشته‌های اقتصاد و اداره تجارت در صحن این پوهنتون برگزار کرد.

در چهارمین نمایشگاه حدود ۶۰ غرفه از محصلان اقتصاد و اداره تجارت موجود بود که هر کدام از این غرفه‌ها تولیدات و محصولات مختلف مانند: صنایع دستی، وسایل تزئینی، لباس‌های دست‌دوزی و خامک‌دوزی، زیورات و تکنالوژی را به نمایش گذاشته بودند که توسط خود محصلان رهبری میشد.

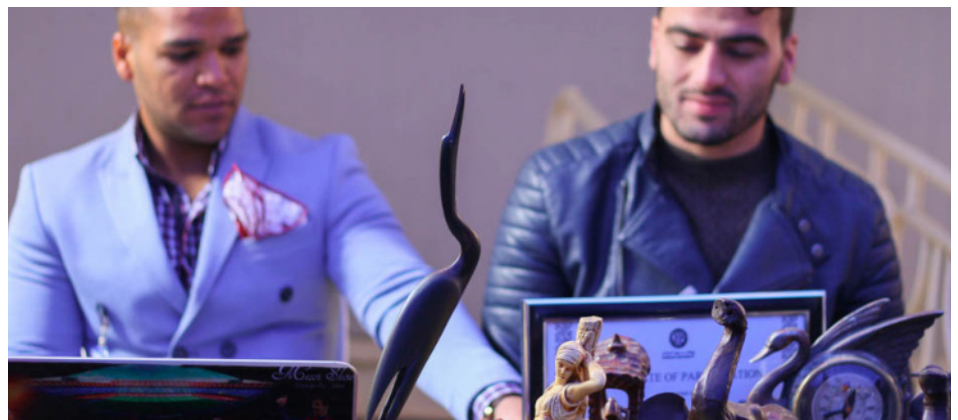
در پایان از جمع هشتاد و یک شرکت تولیدی محصلان، شرکت‌های "Parand Fashion"، "African Art" و "Joint Power" موفق شدند به ترتیب مقام‌های اول، دوم و سوم را از آن خود کنند.

آقای شینواری مسوول برگزاری این نمایشگاه میگوید که با برگزاری

چنین نمایشگاه‌ها می‌توانیم ظرفیت و توانایی‌های محصلان خویش را تقویت بخشیم و هم‌زمینه کار عملی را برای آنها فراهم نماییم تا بتوانند در بخش بازار و تجارت خویش تجربه حاصل نمایند. تعدادی از اعضای خانواده‌های محصلان، استادان و هیات رهبری پوهنتون کاردان از این نمایشگاه دیدن نموده و از راه اندازی آن ابراز خرسندی کردند.

بانو مریم یکی از بازدیدکنندگان نمایشگاه گفت که برگزاری چنین نمایشگاه‌ها برای بلند بردن ظرفیت جوانان و به کار افتادن مفکوره‌ها و نظریات آنها خیلی مفید واقع می‌شود و زمینه پیشرفت هر چه بیشتر آنها را فراهم مینماید.

نمایشگاه محصلان رشته‌های اقتصاد و اداره تجارت قبل از این سه بار در پوهنتون کاردان برگزار شده بود.

در غرفه‌های این نمایشگاه انواع تولیدات دستی و تکنالوژی به نمایش گذاشته شده بودند

کاردان با چهار پوهنتون معتبر روسیه تفاهمنامه امضا کرد

امریکا، استرالیا، اندونیزیا و مالیزیا تفاهمنامه‌های ایجاد توامیت علمی را به امضا رسانیده است.

پوهنتون کاردان به سلسله توسعه ایجاد توامیت با پوهنتون‌های معتبر دنیا اینبار تفاهمنامه‌ای را با سه پوهنتون معتبر روسیه به امضا رسانید. آقای میرویس نهضت رییس اجراییه پوهنتون کاردان به تاریخ ۳۱ حمل سال روان طی یک سفر رسمی به هدف بازدید از پوهنتون اورال فدرال و امضای تفاهمنامه همکاری با این پوهنتون، عازم روسیه شده بود. در جریان این سفر رییس اجراییه پوهنتون کاردان در بحث و گفتگوهای گروهی با اعضای پوهنتون اورال فدرال شرکت ورزیده و پس از سخنرانی جامع در مورد وضعیت تحصیلات عالی در افغانستان و پوهنتون کاردان، از شعبات آن دیدار معتبری از کشورهای ایالات متحده

محترم میرویس نهضت در جریان امضای تفاهمنامه ابتدایی با پوهنتون اورال فدرال روسیه

گزارشگر: اقصی وردک

کسب عضویت شبکه جهانی نهادهای تحصیلی رشته اداره تجارت

کاروان خواهد داشت. در اواخر سال گذشته میلادی آقای میرویس نهضت رییس اجراییه پوهنتون کاروان در کنفرانسی که از جانب این شبکه در ایالات متحده امریکا برگزار شده بود اشتراک کرد و پیام‌های امید بخشی را با خود به ارمغان آورد.

موثر در عرصه تحصیل در رشته اداره تجارت ایجاد شده است.

با عضویت شبکه جهانی نهادهای تحصیلی رشته اداره تجارت پوهنتون کاروان میتواند فرصت‌های فراوان تحقیق، نوآوری، همکاری‌های متقابل و ارتقای ظرفیت را بدست آرد که این امر تاثیر مستقیم بالای محصلان و فارغان رشته اداره تجارت پوهنتون

پوهنتون کاروان منحیت اولین نهاد تحصیلی افغانستان عضویت شبکه جهانی نهادهای تحصیلی رشته اداره تجارت (GBSN) را در سال ۲۰۱۷ کسب کرد.

این شبکه که بیشتر از ۷۰ نهاد تحصیلی شناخته شده از امریکا، اروپا و آسیا عضویت آنرا دارند، به منظور ایجاد همکاری و روابط کاری و علمی

جریان مجمع سالانه شبکه جهانی نهادهای تحصیلی رشته اداره تجارت

لابراتوار نوآوری کاردان افتتاح شد

گزارشگر: سمیع زرین

در میان محصلان هممه ای راه افتاد که لابراتوار نوآوری پوهنتون کاردان افتتاح می گردد، شتابان خود را به منزل دوم رسانیدیم، این درست لحظه ای بود که روئین رحمانی رییس پوهنتون کاردان، نوار مقابل دروازه این لابراتوار را قطع می کرد و در همین لحظه چراغ های داخل اتاق که تاریک بود روشن شد.

هیات رهبری پوهنتون کاردان که برای افتتاح لابراتوار نوآوری آنجا تشریف داشتند ذوق زده شده و لب به ستایش این ابتکار گشودند. اما قصه تمام نشد و هیات رهبری داخل لابراتوار قدم گذاشتند و با نخستین گام ها شاهد ابتکار دیگر اعضای لابراتوار نوآوری بودند، زیرا با قدم گذاشتن روی هر کاشی این دفتر صدای یکی از بندهای پیانو بلند می شد.

این کارهای بود که احمد مسعود ضیایی مسوول لابراتوار نوآوری و اعضای آن مرکز در روز افتتاح این مرکز در اواخر ماه قوس سال جاری

به نمایش گذاشتند.

این لابراتوار که در شعبه پروان دو پوهنتون کاردان موقعیت دارد، به هدف سهیم سازی محصلان رشته های کمپیوتر ساینس و انجینیری سیول در پروژه های نوآوری، روبات سازی، ساخت نرم افزارها و سیستم های سخت افزار ایجاد گردیده است و هم اکنون شماری از محصلان این دیپارتمنت ها در این لابراتوار مصروف می باشند.

لابراتوار نوآوری با هدف نمایش تولیدات خلاقانه محصلان کاردان ایجاد گردیده است و هم اکنون حدود ۸۰ محصل عضو آن می باشند.

محصلان در این دفتر به گونه گروهی کار می کنند و از جمله به تعداد ۹ نفر در سه تیم؛ هر تیم شامل سه محصل به اساس اولویت بندی به سمسترها، تجربه، و همچنان به اساس GPA نمرات انتخاب شده اند. کار در این تیم ها به شکل گروهی

بوده که با استفاده از نرم افزارها و سخت افزارها برای اشتراک در مسابقات ملی و بین المللی کارهای عملی خود را انجام میدهند.

امکانات که برای این محصلان وجود دارد: (کمپیوتر، مواد مکمل پروژه، انترنت و مکان برای کار عملی) می باشد.

خریداری مواد و انتخاب پروژه ها از طرف پوهنتون کاردان صورت میگیرد.

آقای ضیایی مسول عمومی این بخش میگوید: «برای افرادی که پروژه خود را بصورت کامل تکمیل مینمایند. کمک هزینه تحصیلی از طرف ریاست پوهنتون در نظر گرفته شده است.»

این نخستین لابراتوار نوآوری محصلان در سطح پوهنتون های خصوصی افغانستان است که به هدف نمایش استعداد های جوانان ایجاد گردیده است.

جریان کار محصلان در لابراتوار نوآوری پوهنتون کاردان

گزارشگر: ساره عزیزی

محصلان ژورنالیزم کاردان از تلویزیون نور و دفتر نی دیدار کردند

جریان یک کارگاه آموزشی ژورنالیزم تحقیقی دیدار کرده و معلومات بدست آوردند.

در همین حال در دفتر نی یک کنفرانس مطبوعاتی در ارتباط به بدرفتاری با ژورنالیستان راه اندازی گردیده بود که محصلان دیپارتمنت ژورنالیزم نیز در این کنفرانس اشتراک ورزیدند.

نحوه کار وسایل مختلف داخل استدیو ها معلومات بدست آوردند.

در همین حال این محصلان طی یک سیر علمی دیگر به روز یکشنبه ۲۶ قوس سال گذشته از دفتر نی (حمایت کننده رسانه های آزاد افغانستان) دیدار کردند.

محصلان ژورنالیزم در این سیر علمی از رادیوی آموزشی، صنوف آموزشی و

محصلان سمستر اول دیپارتمنت ژورنالیزم پوهنتون کاردان در طول سمستر خزانگی به دو سیر علمی رفتند که اولین سیر علمی آنان به روز یکشنبه ۱۵ دلو بود که از بخش های مختلف تلویزیون نور دیدار کردند.

در این دیدار محصلان از بخش های مختلف خبری، تولید برنامه های دینی، ورزشی، تفریحی و اجتماعی تلویزیون نور دیدار کرده و در مورد

دیدار محصلان ژورنالیزم از تلویزیون نور

مرکز مشورتی کاریابی در پوهنتون کاردان افتتاح گردید

آنان بتوانند از این طریق در بازسازی و ترقی کشور سهم ارزنده خویش را ادا کنند.

دفتر کاریابی کاردان در طول چند سال گذشته همواره کوشیده است تا زمینه کاریابی را برای فارغان این پوهنتون مساعد گرداند.

نبود کار یکی از اساسی ترین معضلات مردم افغانستان به ویژه قشر تحصیل کرده می باشد. فارغان برنامه های لیسانس و ماستری نهادهای تحصیلی کشور اکثراً با مشکل نبود فرصت های کاری لازم دست و پنجه نرم می کنند و حتی اکثر اوقات وظایفی را برعهده می گیرند که کاملاً خلاف رشته تحصیلی شان می باشد.

دفتر خدمات کاریابی پوهنتون کاردان مسوولیت دارد تا برای محصلان و فارغان پوهنتون کاردان سمینارها، کارگاه های آموزشی، نمایشگاه های کاری، برنامه های مشورتی کاریابی انفرادی و گروهی را راه اندازی نماید و آنان را در تعیین مسیر کاری شان تا حد امکان کمک کند.

یک تیم مسلکی و باتجربه، فرصت های کاری را در سکتورهای نیمه دولتی و خصوصی جستجو کرده و با محصلان پوهنتون کاردان کار خواهند کرد، آنان را آموزش و مشوره خواهند داد تا با مهارت های مورد نیاز بازار کار تجهیز گردند.

امید بر آن است که این پروژه بتواند زمینه کار را برای صدها محصل و فارغ پوهنتون کاردان فراهم کند تا

دفتر خدمات کاریابی پوهنتون کاردان پروژه شش ماهه کاریابی را از طرف برنامه انکشاف نیروی کار افغان یا AWDP تحویل گرفته است که طی آن برای محصلان و فارغان این پوهنتون خدمات کاریابی را از طریق مرکز مشورتی کاریابی (Career Counseling Center) خویش که جدیداً افتتاح گردیده است، فراهم خواهد کرد.

این پروژه به هدف بلند بردن مهارت های محصلان سمستر آخر و فارغان پوهنتون کاردان تطبیق میشود، تا از این طریق محصلان بتوانند با اندوخته های جدید و مرتبط با نیازمندی های کاری وارد بازار کار افغانستان شده و در تقویت و توسعه اقتصاد کشور نقش بارز شان را ایفا کنند.

جریان مراسم افتتاحیه مرکز مشورتی کاریابی در پوهنتون کاردان

گزیده کوتاه از رویداد های خبری سمستر خزانگی ۱۳۹۶

قدر دانی از چهل بهترین پوهنتون کاردان

از چهل بهترین محصل پوهنتون کاردان با حضور هیأت رهبری وزارت محترم تحصیلات عالی کشور در جریان سمستر خزانگی تقدیر به عمل آمد.

این چهل چهره برتر زیر سن چهل سال را کمیته گزینش از میان صدها محصل و فارغ لیسانس و ماستری بر اساس تأثیرگذاری های شان در بخش های مسلکی، اجتماعی، فرهنگی و ورزشی انتخاب کرد.

دیدار با فارغان پوهنتون کاردان

پوهنتون کاردان طی یک محفل ویژه در سمستر خزانگی میزبان فارغان خویش بود.

در این محفل فارغان کاردان با هیأت رهبری پوهنتون، استادان، مهمانان ویژه و سایر فارغان دیدار کردند و عده از آنها دست آورد های علمی، فرهنگی و هنری شان را برای حاضرین به نمایش گذاشتند.

در همین حال نخستین مجله فارغان پوهنتون کاردان نیز به دست نشر سپرده شد.

این مجله درباره دست آوردها و فعالیت های فارغان این پوهنتون معلومات مفیدی را به همراه دارد.

ایجاد محکمه تمثیلی پوهنتون کاردان

پوهنتون کاردان بخاطر فراهم کردن زمینه انجام کار های عملی برای محصلان رشته حقوق خویش محکمه تمثیلی و لابراتوار کریمالیستیک را ایجاد کرده است.

با ایجاد این بخشها محصلان حقوق می توانند با برگزاری محاکم تمثیلی، شیوه های حقوقی و قضایی را تمرین کرده و از تجربیات آن در آینده حین اجرای وظایف در نهاد های عدلی و قضایی کشور بهره مند شوند.

قدردانی از محصلان ممتاز

محفل «قدردانی از محصلان ممتاز» پوهنتون کاردان در تالار کنفرانس های این پوهنتون چندی قبل برگزار گردید.

در این محفل پنجاه محصل برتر پوهنتون کاردان که در سمستر بهاری سال ۱۳۹۶ توانسته بودند با کسب نمرات عالی جایگاه ویژه ای را در میان همصنفان شان احراز نمایند مورد تقدیر قرار گرفتند. محصلان برتر پوهنتون کاردان در پایان محفل تحسین نامه هایی را که به پاس زحمات شان پوهنتون کاردان تهیه کرده بود را دریافت کردند.

برگزاری سمینار حقوق زن برای بانوان

پوهنتون کاردان پس از اتمام سمینار

پانزده روزه پیرامون حقوق زن از دیدگاه اسلام کنفرانسی را در این رابطه برگزار کرد.

در این برنامه نمایندگان پوهنتون کاردان، بنیاد آسیا و متخصصین حقوق زن به سخنرانی پرداخته و به سوالات محصلان پاسخ دادند.

پیش از این در کارگاه آموزشی ۱۵ روزه ای که پیرامون حقوق زن از دیدگاه اسلام برای محصلان پوهنتون کاردان راه اندازی شده بود، استادان کارگاه در مورد حقوق زن از دیدگاه اسلام به محصلان اشتراک کننده معلومات همه جانبه داده بودند.

کاردان مصمم است که در آینده کارگاه های آموزشی بیشتری را بخاطر بلند بردن ظرفیت محصلان خویش برگزار کند.

قهرمانی انجمن مناظره پوهنتون کاردان

مناظره کنندگان پوهنتون کاردان عنوان قهرمانی رقابت های مناظره کابل را بدست آوردند. در این دور از رقابت ها که با همکاری نهاد اندیشه و روان در پوهنتون تعلیم و تربیه شهید برهان الدین ربانی برگزار شد، تیم های مناظره شش پوهنتون دولتی و خصوصی بشمول پوهنتون کابل و پوهنتون امریکایی افغانستان حضور داشتند.

در پایان این مناظره پوهنتون کاردان عنوان قهرمانی این دور از رقابت ها را

پوهنتون اسلام نیگیری (University of Islam Negeri) و پوهنتون پرزیدنت (President University) تفاهم نامه همکاری را در ماه قوس سال ۱۳۹۶ به امضا رسانیده است.

به اساس این تفاهم‌نامه‌های همکاری‌های متقابل در قسمت ارتقای ظرفیت استادان، تبادلہ درسی محصلان، ارتقای دانش محصلان، برنامه‌های کارآموزی (Internship)، بهبود روابط و به نمایش گذاشتن فرهنگ هر دو کشور انجام خواهد شد.

لابراتوار سیسکو کاردان

لابراتوار سیسکو کاردان (Cisco Lab) که در اواخر سال ۱۳۹۶ افتتاح شد، زمینه را برای استفاده محصلان رشته کامپیوتر ساینس از نرم افزار و شبکه سازی (Networking) مساعد می‌سازد. در این لابراتوار ۱۶ پایه کامپیوتر مجهز به تجهیزات مورد نیاز کارگذاری شده است که محصلان به گونه فزیک و شبکه ای میتوانند از آنها استفاده کنند.

همچنان محصلان در بخش شبکه میتوانند به گونه آنلاین نیز در مکانهای مختلف کار نمایند.

“کاردان خود را متعهد می‌داند تا در رشد و پیشرفت مسلکی محصلان پیش‌تاز بماند!”

از آن خود کرد.

گفتنی است که بهترین مناظره کنندگان این رقابت‌ها به رقابت مناظره ملی دعوت خواهند شد.

برگزاری نخستین مسابقه کتابخوانی

پوهنتون کاردان طی یک برنامه رسمی، نخستین مسابقه کتابخوانی را میان محصلان دیپارتمنت‌های مختلف این نهاد تحصیلی برگزار کرد.

در این مسابقه ابتدا کتاب‌های مربوط به رشته و یا هم کتاب‌های در رابطه به معلومات عمومی در اختیار محصلان رشته‌های مختلف قرار داده شد و بعد از یک مهلت یک هفته ای مسابقه برگزار گردید.

در این مسابقه سوالها توسط هیات جدا گانه ای ترتیب گردیده و در اختیار هیات برگزاری قرار داده شد و سپس هیات برگزاری سوالها را در حضور داشت محصلان از پاکت‌های مخصوص باز کرده و پرسشها را از گروههای سه نفری هر دیپارتمنت مطرح می‌کردند.

در این مسابقه محصلان رشته علوم سیاسی عنوان قهرمانی را از آن خود کردند و محصلان رشته‌های کامپیوتر ساینس و انجینیری سیول نیز به ترتیب در مکان‌های دوم و سوم قرار گرفتند.

امضای تفاهم‌نامه‌ها با معتبرترین پوهنتون‌های اندونیزیا

پوهنتون کاردان با سه پوهنتون مطرح کشور اندونیزیا که عبارت از پوهنتون طبی یارسی (University YARSI)،

مرکز موفقیت محصلان؛ کاروانِ بسوی موفقیت و برتری

مرکز کاریبی

گردیده است که شامل انجمن‌های مختلف محصلان می‌شود. این انجمن‌ها شامل انجمن‌های علوم سیاسی، کمپیوتر ساینس، انجمنی سیول، حکمیت تجاری، مناظره، شبیه‌سازی سازمان ملل متحد، فوتبال، والیبال و کرکت می‌شوند. محصلان با اشتراک در این برنامه‌ها توانایی‌های خود را بالا برده و در این زمینه‌ها رشد و پیشرفت می‌نمایند. این دفتر به شکل متداوم سمینارها، برنامه‌ها، کنفرانس‌ها، رقابت‌های علمی و ورزشی را برگزار می‌نماید.

مرکز خدمات نویسندگی

مرکز خدمات نویسندگی با هدف بلند بردن سطح نگارش اکادمیک برای محصلان و فارغ‌التحصیلان لیسانس و ماستری ایجاد شده است. خدمات این مرکز شامل مشاوره‌های فردی و گروهی، مشوره در مورد تهیه تیزس و یا مونوگراف و برگزاری ورکشاپ‌ها و سمینارهای آموزشی نویسندگی، می‌شود.

این مرکز در راستای تثبیت ارزیابی خودی محصلان و فارغان، ارزیابی سکتور عامه و خصوصی، تدویر نمایشگاه‌های کاریبی و در نهایت فراهم آوری زمینیه کار و کارآموزی برای محصلان و فارغان این پوهنتون فعالیت می‌کند. خدمات اساسی این مرکز شامل ارائه مشاوره‌های مرتبط به حرفه، مهارت‌های ترتیب خلص سوانح، ارائه سمینارها، راه‌اندازی برنامه‌های کارآموزی، ظرفیت‌سازی و اشتراک در نمایشگاه‌های کاری و در نهایت تأمین ارتباط محصلان و فارغ‌التحصیلان با سکتورهای عامه و خصوصی و نهاد‌های بین‌المللی برای دریافت زمینیه کار و کارآموزی، می‌شود.

مشارکت محصلان و برنامه‌ها

دفتر مشارکت محصلان به هدف توانمند ساختن محصلان و بلندبردن ظرفیت شان در زمینیه‌های مسلکی، علمی، ورزشی و اجتماعی ایجاد

به منظور گسترش و انسجام هرچه بیشتر فعالیت‌های بیرون از نصاب، پوهنتون کاردان در سال ۲۰۱۶ میلادی مرکز موفقیت محصلان را ایجاد کرد. همزمان با ایجاد این مرکز تعداد کثیری از محصلان برای استفاده از سهولت‌ها و خدمات بخش‌های مختلف آن به این مرکز مراجعه کردند. مرکز موفقیت محصلان به هدف اساسی رشد و پیشرفت محصلان در فعالیت‌های بیرون از نصاب درسی در شعبه پروان دو ایجاد شد. این مرکز کاملاً محصل محور، هم‌اکنون هفت دفتر دارد که در زمینیه‌های مشارکت محصلان، جندر و روابط فارغان، خدمات کاریبی، بورسیه‌ها و کمک‌های مالی، نویسندگی، فراهم‌سازی کتاب‌ها و نوآوری برای محصلان خدمات ارزنده ای ارائه می‌کند. این دفاتر فعالیت‌های مهم و اساسی را برای موفقیت محصلان انجام داده و آنان را قادر می‌سازند تا در عرصه‌های مختلف به رشد و پیشرفت خود دوام دهند.

جندر و روابط فارغان

پوهنتون کاردان به منظور ایجاد و تامین روابط پایدار با بیش از ۱۶۰۰۰ فارغ و رعایت موضوعات مربوط به جندر در عرصه‌های مختلف، بخشی را به همین منظور ایجاد کرده است. این بخش خدمات و امکانات بیشماری چون راه‌اندازی کورس‌های کوتاه مدت برای رشد و توسعه فردی و مسلکی فارغان، برنامه‌های اجتماعی و سایر فعالیت‌های را که برای بهبود ارتباطات فارغان با همدیگر و با پوهنتون مهم پنداشته می‌شود، فراهم می‌کند. این دفتر همچنان تلاش می‌ورزد تا برای رسیدگی به مشکلات محصلان و فضای خوب تحصیلی برای بانوان و آقایان در پوهنتون تسهیلات لازم را فراهم کند.

بورسیه‌ها و کمک‌های مالی

دفتر بورسیه‌ها و کمک‌های مالی یکی از مهم‌ترین بخش‌های پوهنتون کاردان است که سالانه برای صدها محصل با ارائه این خدمات، زمینه تحصیل را فراهم می‌کند. با درک این مسئله که تحصیل خواسته هر فرد

بوده و محدودیت‌های مالی نباید سد راه متقاضیان علم و دانش در پوهنتون کاردان شود، ما همه ساله کمک‌های مالی را برای محصلان بی‌بضاعت، ممتاز، خلاق و فعال این نهاد فراهم می‌کنیم تا باشد در کنار کمک برای ادامه تحصیل شان، آنان را تشویق و ترغیب نیز کرده باشیم.

کتابخانه‌های فیزیکی و دیجیتالی

این کتابخانه‌ها در تمامی شعبات پوهنتون کاردان به هدف فراهم نمودن کتاب‌ها، رساله‌ها، ژورنال‌ها و سایر نشریات علمی به شکل فیزیکی و دیجیتالی، ایجاد گردیده اند که دارای هزاران جلد کتاب بوده و محصلان برای مطالعه و استفاده از این خدمات به این کتابخانه‌ها مراجعه می‌کنند. محصلان از طریق خدمات کتابخانه‌ای ایسکو (EBSCOHost) می‌توانند به صدها هزار کتاب و ژورنال علمی بصورت دیجیتالی دسترسی حاصل نموده و از محتویات آن مستفید شوند. علاوه بر موجودیت این کتابخانه‌ها، فضای کاملاً آرام و اتاق‌های مطالعه فردی و گروهی نیز برای محصلان

ایجاد گردیده است.

لابراتوار نوآوری

این لابراتوار به هدف سهیم‌سازی محصلان در پروژه‌های نوآوری، رویات‌سازی، ساخت نرم افزارها و سیستم‌های سخت افزار در چهارچوب مرکز موفقیت محصلان در شعبه پروان دو ایجاد گردیده است. محصلان رشته‌های کامپیوتر ساینس و انجینیری سیول می‌توانند با مراجعه به این مرکز عضویت آن را حاصل نموده و بالای پروژه‌های مختلف کار نمایند.

در پایان باید گفت که موفقیت خواسته طبیعی هر انسان است و در این راه انسان‌ها از تمامی امکانات و داشته‌های خود استفاده می‌کنند. محصلان پس از آغاز دوره‌های تحصیلی مختلف در تلاش رسیدن به موفقیت هستند و این امر ممکن نمی‌شود مگر اینکه یک پوهنتون و یا نهاد تحصیلی دست‌بکار شده و در راستای رسیدن محصلان به موفقیت، تلاش‌های همه‌جانبه و مؤثر خود را انجام دهد.

ادامه مطلب صفحه ۴

هیچ گاهی برای شروع دوباره دیر نیست

او ادامه می دهد که هر انسان ارزش‌هایی دارد بعضاً میشود ناخود آگاهانه به آن دست یافت ولی بعضاً باید برخاست اراده کرد و کار کرد .

بانو شهلا خانمی که نتوانستن هایش را به توانستن ها فروخت و سکوتش را به اعتماد به نفس . او دوباره آغاز کرد و توانست .

او یکی از مؤفق ترین و از جمله ممتازان کاردان است که اینرا هر بار با بدست آوردن نمرات عالی و تقدیر شدن در برنامه تحت نام "Excellence awards" که به منظور تقدیر از شاگردان ممتاز راه اندازی میگردد به اثبات رسانیده است .

از او پرسیدم که احساس شما بعد از اینهمه مؤفقت چگونه بوده است ؟

خانم شهلا گفت که این لحظات «همه چیز در زندگی امکان پذیر است» من بوده است . مثل اینکه بتوانی برای اولین مرتبه پرواز بکنی یا هم چیزی شبیه این و این خیلی احساس خوبیست وقتی در آخر با خودت میگوئی "توانستم".

بانو شهلا پیامی دارد با این شرح : "هرگز اجازه ندهید تا فعالیت های شما روی ادامه تحصیل تان سایه کند، برای محصل شدن هرگز بهانه نگذارید چون اگر گذشت

خارجی به خصوص هالیوود و بالیوود می کنند و کمتر به سینمای افغانستان میپردازند .

رسانه های از این دست، در برنامه های تفریحی شان که به مناسبت روزهای عید، نوروز، سالگرد های آغاز فعالیت رسانه شان و یا هر مناسبت دیگر تهیه می نمایند، هنرپیشه های سینما را دعوت می کنند که این در حقیقت قدر دانی از کار سینمایی هنرپیشه سینما نه، بلکه دعوت هنرپیشه و یا فلمساز بخاطر تهیه یک برنامه تفریحی است .

اما در میان رسانه های تصویری تجارتي، استند رسانه های که تهیه کننده گی و گرداننده گی برنامه های سینمایی شان در اختیار یک عده از جوانانی قرار دارد که تمرکز کلیه برنامه را روی سینمای بالیوود و یا هالیوود متمرکز ساخته اند و اگر به سینمای داخلی هم میپردازند، خیلی سطحی و در حد یک خبر زود گذر .

برخی از این جوانان سواد کافی ندارند و دید سینمایی شان در حد یک بیننده عادی سینما است که همان چند صحنه زد و خورد، چند آهنگ و پیروزی مهره مرکزی را فلم می شمارند، لذا در تهیه برنامه خوب سینمایی ناکام اند و به همان چند خبر در مورد چند هنرپیشه هند و هالیوود بسنده می کنند و در مورد سینمای افغانستان نیز از همین حدود بیرون نمی شوند .

این سطحی نگری و پرداختن به رویداد های ناباب سینمایی و فرهنگ ستیز، باعث می گردد که علاقمندان

دگر میگذرد و به یقین هر چیزی در زمانش لذت بخش است . تحصیل یگانه راه رسیدن به خواسته ها و باید شدن های شماسست، از این کاروان برگزیده گان استفاده کرده و خودتان را مکمل و کسی برای خودتان بسازید و به تشویق دگران پردازید، یقیناً این همان راهیست که میتواند از بدبختی رهایی مان بخشد ."

ادامه مطلب صفحه ۷

رابطه سینما با رسانه های خبری در افغانستان

که حتا با گرفتن نام این گونه رسانه ها فوراً چهره رهبر حزب و یا تنظیمی که به سرمایه و فرمایش او رسانه کار می کند، در نظر ها مجسم می گردد .

این گونه رسانه ها اگر برنامه ای در ارتباط هنر سینما و یا تحولات سینمای افغانستان نشر می کنند، بیشتر دید منتقدانه موازی با دیدگاه حزب و یا تنظیم مربوط را دارد و یا از نشر موضوعات سینمایی، خصوصاً سینمای افغانستان به دلیل آنکه با پالیسی شان همخوانی ندارد، طرفه می روند .

دسته دوم رسانه های تجارتي استند که به هر رویدادی با دید تجارتي می نگرند، این رسانه ها اگر برنامه های در ارتباط سینما دارند، فقط بخاطر تجارت است، لذا بخش اعظم وقت برنامه های سینمایی شانرا وقف سینماهای کشور های

هنر سینما در افغانستان را از این هنر دور بسازد و سینما را در دیدگاه جامعه افغانی جز رقص و پایکوبی های هم‌رکاب با مجالس عیش، معاشقه، قهرمان سازی واهی، استفاده از مواد مخدر و امثال آن چیزی هدفمندی جلوه ندهد و به این ترتیب خانواده ها را از این هنر والا بیزار گردانند.

ادامه این وضع میتواند دید مردم عام را در مقابل سینما مخدوش سازد و آهسته آهسته مردم سینما را محلی برای مسایل یاد شده بدانند و از کارکردن عزیزان شان که استعداد کار در سینما را دارند جلوگیری کنند و به این ترتیب سینما که در دنیا یکی از پر عاید ترین صنعتها است و در هر عرصه ای تاثیر گذار است، در افغانستان به باد فراموشی سپرده شود.

ادامه مطلب صفحه ۱۳

مفهوم و مزایای حکمیت در

حل و فصل اختلافات تجاری

حکمیت تسلیم مینمایند و بعد از طی مراحل اسناد شان، مرکز حکمیت حکم سومی را که نقش رییس هیات حکمیت را ایفا مینماید معرفی مینماید و در اخیر بعد از تاییدی هر دو طرف اختلاف، با توافق نظر جلسه حکمیت برگزار میگردد.

مزیت ها حکمیت را میتوان در موارد چون: این فرایند را میتوان با توجه به نیاز های طرف های دعوی طراحی

کرد، حکم ها براساس تخصص شان انتخاب میگرددند، اختلاف را میتوان محرمانه حل و فصل کرد، در مقایسه به محاکم به مراتب اقتصادی تر و سریع تر است، امکانات تجدید نظر کمتر است، قرار های حکمیت در محاکم اجباری و قابل اجرا هستند خلاصه کرد.

مزایای حکمیت بر دعوی قضایی، در یک مقایسه مختصر، میان حکمیت و دعوی قضایی، مزیت های حکمیت را میتوان چنین خلاصه کرد. سریع و کم مصرف بودن حکمیت، مطابق مطلب که توسط American Bar Association)) به نشر رسیده است، چنین گزارش داده شده است که در طی مراحل حل و فصل نمودن یک قضیه توسط حکمیت حد اوسط مدت ۲۵۰ روز را دربر میگیرد، حالانکه حل و فصل نمودن عین قضیه توسط دعوی قضایی به مراتب مدت زمان بیشتر را در بر می گیرد. علاوه بر این قضایای فوق العاده این مدت زمان در حکمیت کمتر نیز میباشد. مزیت دیگری حکمیت در مصارف آن است، بدون درنگ میشود گفت که مصارف که در کشف و استتاف طلبی وجود دارد اصلن در حکمیت منتفی است و این خود بیانگر این است که دعوی قضایی در مقایسه با حکمیت پرمصرف تر است. به اساس مطالعاتی که در این زمینه انجام داده ام به این نتیجه رسیده ام که روند قضایی به شدت نیاز به رعایت مراحل زمان گیر دارد، بسیاری از قرارهای محاکم بر اساس مراحل و شکلیات دعوی قضایی

صادر شدند و امکان آن این می‌رود که به ماهیت اختلافات اصلن توجه صورت نگرفته باشد، این یک امر انکار ناپذیر است که در نظر گرفتن اصول شکلی محاکم به معنی تمامیت و درست بودن دعوی قضایی تلقی میگردد اما طرف دیگری قضیه که همانا ماهیت و اصلیت اختلاف است را نیز نمی‌توان نادید گرفت. اگر عین موضوع را در حکمیت مطالعه نمایم درمیابیم که اصول شکلی حکمیت بسیار ساده و آسان طراحی شده است و توجه بیشتر در حکمیت به ماهیت قضایا مبذول میگردد تا شکلیات زمان گیر. برتری دیگری حکمیت در اصل محفوظ بودن حق تعیین حکم هاست، برنی میلتزر بر فکتور "پذیرش" تاکید مینماید و میگوید اصل مذکور به حکم این قابلیت را میدهد تا با کیفیت ترین قرار را صادر نمایند چون طرف های اختلاف خود حکم تعیین نموده اند حین صدور قرار نمی‌توان با آن مخالفت نمایند. نه به عنوان آخرین مزیت حکمیت بلکه در کلام کوتاه چون حکم ها میدانند که در حکمیت مرحله استتاف طلبی اصلن وجود ندارد آنها سعی به خرج میدهند تا بهترین و درست ترین قرار را صادر نمایند.

به عنوان واپسین سخن میشود گفت که امروزه حکمیت در مقایسه با دعوی قضایی موثریت و مثریت بیشتر داشته، و از موارد چون ضیاع وقت، مصارف گزاف و طی مراحل زمان گیر در حل و فصل اختلافات جلوگیری مینماید.

ششمین جشنواره فراغت محصلان ماستری و لیسانس پوهنتون کاردان

به تاریخ ۲۷ دلو ۱۳۹۶ مطابق ۱۶ فبروری ۲۰۱۸، ششمین جشنواره فراغت برای چندین دوره فارغان پوهنځی‌های چهارگانه مقاطع لیسانس و ماستری پوهنتون کاردان راه اندازی گردید که در آن از میان (۱۷۰۰) تن فارغ التحصیلان، برای ۴۶۵ تن (۱۰۶ ماستر و ۳۵۹ لیسانس) اسناد فراغت اعطا شد.

پوهنتون کاردان
KARDAN UNIVERSITY

کاردان، کاروان برگزیدگان!